

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Dialogus quartus (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

tali quadam ratione eos oporteat & uiuere & habitare, si quidem futuri sint tales. Primo quidem nemo proprium quicquam possideat, nisi quatenus summa cogat necessitas. Deinde neque domum neque penu habeant, quò non omnibus pateat aditus. Quæ uero ad uictum pertinent, tanta sint apud eos quantis indigent militares athletæ temperati ac fortes: accipiantq; ex instituto ab alijs ciuibus mercedis tantum custodia gratia, ut exacto anno, neq; desit quicquam, neq; supersit. Conferentes autem se ad comessationes, perinde atq; in castris, communi uescantur conuiuio. Dicendumq; est illis, aurum & argentum diuinum à dijs in animo eos habere, neq; humano auro indigere, neq; sanctum esse, illius possessionem admixtione mortalis auri inquinare. Nempe ex uulgi pecunijs multa impia prouenerunt: quod uero inest illis aurum, prorsus immaculatum. Profecto solis ipsis ex omnibus qui sunt in ciuitate, tangere aurum aut argentum, aut sub tecto suo recipere, aut circumferre, uel ex ea materie bibere, nefas. Hoc ergo pacto & sibi & ciuitati salutem parerent. Si quando uero domum sibi aut agrum aut pecuniam priuatim possederint, administratores familiæ, & agricolæ pro custodibus erunt, & uice eorum qui ciuibus auxilio sint, domini eorum infensi efficientur: & ipsi odio habitû, odioq; alios habentes, & insidias parantes, pariterq; patientes, uitam uniuersam degent. Vbi multo magis ciues quàm externos hostes timebunt, accedentq; iam tunc proxime ad perniciem tam ipsi quàm reliqua ciuitas. Horum igitur omnium causa dicamus custodes ipsos circa domum & reliqua omnia ita instructos esse debere. Hæc q; lata sit lex, an non? Sic esto.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI
in Dialogum quartum De Iusto.

RADITVR in quarto libro modus possessionis atq; ciuitatis, ut neq; diuites nimium ciues sint, neq; pauperes. Putat enim tam ex nimia copia quàm inopia seditiões oriri, ciuitatemq; dissi- pari. Iudicat præterea ciuitatē illam non esse unam, sed plures, in qua alij quidem pauperes sint, alij uero diuites: atq; ut fieri solet, diuites contemnāt pauperes: hi uero erga illos, & inuidia afficiantur & odio. Vnde sensim descendit ad mysterium suum, ut omnia uidelicet sint cōmunia, ne alij minus, alij uero plus habeant, & inde inuidiæ, mendaciæ, furta, & hinc luxuria, superbia, pigritiaq; nascatur. Adde quod possessio rerum tam excedens quàm deficiens, non solum moribus & concordia, sed ingenio etiam & artibus obest. Docet non diuitijs, sed uirtute seruari ciuitatem, magnaq; gerere. Item quamlibet ciuitatis partē nō ita disponendam esse ut in seipsa quàm optime habere se uideatur, sed ut cunctis conferat, cōmuniq; ciuitatis totius conducat bono. Alioquin neq; ciuitatem ipsam, neq; partes ullas posse consistere. Addit præterea ciuitatis augendæ modum, quatenus scilicet ciuitas una permaneat. At cum primum perdi unitas posse uidetur, non esse ulterius augendam. Præcipit ergo, ut neq; exigua, neq; uasta sit ciuitas, sed mediocris æqualisq; & cōcors, quo eius unitas cōseruetur. Quoniā uero messem frustra sperat qui negligens fuit in seminādo, idcirco totū studiū circa pueritiā adole- lescentiamq; adhibendū esse iudicat, quasi circa messis urbane sementē, adeo ut etiā uerborū, ludorum, gestuumq; singulorū ratio diligēs circa pueros adolēscētesq; habeatur. Alioquin si negligatur hæc ætas, nō aliter circa leges quotidianas frustra laboratum iri, quàm si quis pharacis eū quotidie curare contenderit, qui nullū seruare ue- lit in uictu temperantiæ modū. Inter hæc considera ludos in studia sensim, moresq; conuerti. item sicut homini et na- tura robusto, & uictu prudenti atq; tēperato, nullis pene unquā opus est medicinis: ita ciuitati & optime ab initio constitutæ, & in ea forma perseuerati, neq; multis ab initio legibus, neq; quotidianis deinceps cōstitutionibus opus esse. Malas uero respublicas, in quotidiana quidē per nouas leges curatiōe uersari, nunquā uero bene ualere. Qua propter in hac republica tanquā optima, Plato nullū circa leges adhibuit studiū, sperans prudentes bonosq; uiros leges esse uiuētes. De legibus uero sacris quidē Multo certe minus in his censuit laborandū. Nemo enim qua ratiōe colendus sit deus intelligit unquā, nisi prius intelligat deū. Diuinum uero solem nisi ipso diuino sole se monstrāte, uidere non possumus. Petendas ergo religionis leges ab Apolline, id est, diuino lumine, iudicat: petendas inquā non lingua, sed purgata mēte atq; serena. Mitto quid hic de historia tēgat oraculorū. Hæc enim notissima sunt. Allego- rice uero significat Apollinē, id est, diuinū lumen: sedere, id est, firmiter adesse: mediæ terræ, id est, ubiq; rerū om- riū penetrabilibus. In umbilico cōquiescere, id est, in mente à sensibus segregata, atq; instar figuræ motionisq; spha- ricæ in se reflexa. Præterea Apollinē omnibus esse patrium, id est, præsentē & familiarē, atq; propriū: patrē qui- dem nascentibus, patriam denique reuertentibus. Constituta uero republica deinceps quatuor in ea uirtutes agno- scit. Prudentiā in principibus, id est, recte custodiendi consulendiq; scientiā. Fortitudinē in militibus, id est, firmā sententiā inuitis tā illecebris quàm minis audēdi pro patria in periculis, quatenus leges magistratusq; præcipiūt.

Temperantiam in principibus simul & militibus, atque artificibus, id est, consensione quandam qua libenter cuncti conueniunt, ut alij quidem imperent, alij parent: & inter eos qui parent, alij quidem in bello, alij in opificio parent: neque ob uoluptates ullas consensio talis impediatur, immo cupiditates inferiorum, superiorum imperio confilioque obtemperent. Iustitiam quoque in omnibus, per quam suum quisque, id est, ad quod & natura & studio est aptissimus, opus munusque exequitur tam publice quam priuatim communis commodi gratia, neque quisquam sibi uendicat alienum. Quod autem temperantiam appellauit Diapason harmoniam, intellige Diapason consonantiam resultantem ex dupla tensionis, uelocitatis, uehementiae proportione ad id quod duplo remissius est, tardiusque, & lenius. Ex qua quidem proportione dupla consurgit acuta, id est, octaua uocis excessus ad grauem, nec immerito. Prima enim proportio dupla inter duo & unum. In qua quidem proportione binarius numerus dum superare uidetur, unum recreat, & geminat unum. Binarius deinde dum mouetur ac reuoluitur in seipsum, octo producit numerum solidum. Bis enim duo bis, octo conficiunt. Dicitur autem diapason, id est, per omnia. Consonantia enim eiusmodi, & omnes intra se continet, & replicatur in omnibus. Nec ab re Plato inquit, temperantiam, quasi diapason extendi per summos ciues infimosque & medios. In octaua enim & grauis uox, & acutissima est, sunt & media. Sed ut ad iustitiam redeamus, quemadmodum in diapason consonantia uox octaua cum graui adeo consonat, ut quae uox gemina est appareat una: sic in bene composita ciuitate temperantiae grauitas cum iustitiae robore tam apte congruit, ut duae haec uirtutes uix inuicem discernantur. Et uide quam opportune ex diapason consonantia uocis octauae Socrates se conferat ad iustitiam apud Pythagoricos octonario numero designatam. Cum enim iustitia sit aequalis omnino pro cuiusque meritis distributio, ciuitatisque solidum fundamentum, iuste per octonarium describitur numerum. Hic enim numerus et solidorum primus est, primusque omnium in numeros ita soluitur pariter pares, hoc est in bis quaternos, ut nihilo minus in numeros aequae pariter pares diuisio quoque ipsa soluitur, id est in bis binos, rursusque quae aequalitate resoluitur, eadem quoque contextitur. Nam bis bini bis, octonarium, ut dixi, constituunt aequalitatis iustae simulachrum. Quapropter Orpheus ubicunque diuinam iustitiam obtestari uolebat, per numina octo iurabat, ignem, aquam, terram, caelum, lunam, solem, phanetamque, & noctem. In Aegyptia quoque columna in signum iustitiae posita numina octo notabantur inscripta, quemadmodum testatur Euander, Saturnus, Rhea, Osiris, spiritus, caelum, terra, nox, dies. Denique caelestis iustitiae ordinem sphaeris octo digestum esse omnis arbitratur antiquitas. Socrates post haec ostendit iniustitiam esse subitum ciuitatis exitium, quando aliena singuli usurpantes omnia perturbant atque confundunt. Iustitiam uero ciuitatis ordinem esse atque salutem. Proinde ex manifestiori hac ciuitatis iustitia, ad occultiore transit in animo quasi latentem. Diuiditque trifariam animi uires, in rationem loco principis, & uim irascendi uice militum, naturamque concupiscendi opifici similem. Probatque unam in nobis esse animam, cuius, et in qua haec tres sint uires, non loco inter se, sed proprietate distinctae. Quod quidem & Peripateticos quosdam latratores refellit, & cuilibet diligenter legenti potest fieri manifestum. Hanc uero distinctionem adducit, ut pateat quomodo inter se anima atque ciuitas, & illius & huius iustitia sunt persimiles. Inquit ergo. Cum nequeat anima per eandem suam uim circa idem simul opposita facere, necesse est eam tres saltem uires habere. Quippe cum eodem in tempore per libidinem rapiatur ad uoluptatem, & per rationem interim reuocetur. Item per libidinem retrahatur a praedio, per iracundiam prouocetur ad pugnam. Ex quibus patet rationem esse a libidine differentem, & ab eadem differre etiam irascendi uigorem. Differre quoque hunc a ratione patet, tum in pueris nondum utentibus ratione, iracundia tamen ualde feruentibus, tum in alijs multa per iram praeter rationis legem agentibus. Propinquiore uero irascendi uigorem rationi ex eo esse probat, quod indignatio saepe rationi opitulatur contra libidinem. Concludit deinceps iustitiam unam cum temperantia esse legitimam quandam consensionem, tum in cuiuslibet animo trium quas diximus partium, tum in ciuitate trium his partibus consimilium. Consensionem inquam in gubernando, exequendo, obediendo, atque in proprijs muneribus peragendis, & alienis non usurpandis. Nec immerito hic iustitiam temperantiae germanam, nominat harmoniam, ex acutis uocibus & grauibus medijsque constantem, uocibus inquam principes & quatuor mediosque horum milites referentibus. Deinde ut quaestioni iam diu adductae respondeat, quaerenti quidnam iustitia iniustitiaque in animo pariant, dicit uirtutem esse animi sanitatem pulchritudinemque & robur: uitium uero morbum, turpitudinem, imbecillitatem. Siquidem uirtus cunctas animae partes, ut statuit natura, disponit & seruat. Vitium uero contra, naturae ordinem confundit, atque perturbat. Quoniam uero quando deprauata omnino corporis est natura, praestat mori quam uiuere, etiam si externa nobis abunde suppeditentur, idcirco concludit illius uitam tanquam miseram esse ab omnibus fugiendam, in quo anima per quam uiuimus per uitium est deprauata. Postremo in ipso libri huius calce asserit eiusmodi animam ciuitatemque quam descripsit, optimam esse atque felicissimam. Animam ciuitatemque regiam, a regina uidelicet hominis ratione dispositam. Addit eiusmodi gubernationem tum regnum appellari, quando inter multos bonos excellat quidam manifeste omnium praestantissimus: tum rempub. optimatum, quando plures pariter uideantur excellere, Omnino uero eandem esse gubernationem existimandam. Annuit quoque se in sequenti libro quatuor reliquas, tum animorum, tum rerum publicarum affectiones ordine distincturum.